

Náman syrský

Rožnov, Střítež: 9.10.2016

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: 2 Kr 5, 1 - 14

Text: 2 Kr 5, 9 – 11a

Naamán tedy přijel se svými koni a s vozem a zastavil u vchodu do Elišova domu. Eliša mu po poslovi vzkázal: "Jdi, omyj se sedmkrát v Jordánu a tvé tělo bude opět zdravé. Budeš čist." Ale Naamán se rozlítil a odešel.

Dnešní příběh je o tom, jak Bůh nenaplnuje naše očekávání, a přesto nás vyslyší. To je totiž naše zkušenost. Za něco se modlíme, po něčem toužíme, přejeme si něco a přitom si představujeme, co by nám asi pomohlo, co bychom potřebovali, co by měl Pán Bůh, nebo prostě někdo, od koho očekáváme pomoc, udělat. A když udělá něco jiného, tak máme dojem, že naše modlitby nebyly vyslyšeny, že jsme zůstali bez pomoci, jsme zklamaní, že dotyčný naši prosbu nepochopil. Podobně to prožíval i Náman syrský, o kterém je v dnešním textu řeč. Příběh plný velkého očekávání, ale i nedorozumění, zklamání a přesto příběh o veliké Boží angažovanosti ve prospěch člověka.

O Námanovi je napsáno, že byl u svého pána ve veliké vážnosti a oblibě. Dokonce čteme, že skrze něj působil Hospodin. Je nazván udatným bohatýrem. A přesto tento udatný bohatýr je sklíčen velikým trápením. Trpěl malomocenstvím. Tím samozřejmě utrpěla i jeho prestiž jakožto silného válečníka. Nemoc, která člověka lidsky degradovala, vyřazovala ze společnosti, působila i nesmírné psychické trauma. Náman byl svou nemocí pokořen. Tím to však nekončilo. Malá izraelská otrokyně, která sloužila Námanově ženě, sice vyslovila naději, že pomoc existuje. U proroka, sídlícího v Samaří. Najednou tu byla jiskřička naděje. Ovšem z velmi pochybného zdroje. Copak se dá věřit zajaté izraelské otrokyni? Co od ní může člověk čekat? Spíše touhu po pomstě než ochotu pomoci. To, že Náman přijímá radu od malé otrokyně, to je na tehdejší poměry neslychané pokoření. Jak může ten, kdo má tak velikou moc a vliv přijmout prostou radu od bezmocného dítěte? Náman se pokořil, ale přece jen si osoboval právo být chytřejší než nějaké nevzdělané děvčátko. Co ono může vědět! Jestli někdo v Izraeli uzdravuje, tak určitě bude na královském dvoře a jistě to bude sám král. Taková byla všeobecná představa ve starém Předním Orientu, že jen král je vybaven božskou všemohoucností, a tedy snad i schopností uzdravovat. Aramejský král tedy napsal izraelskému králi dopis, vlastně ultimátum, aby ihned uzdravil vojevůdce Námana. Izraelský král se přirozeně zděsil. Co to ode mne aramejský král žádá? To nejsem schopen splnit! Bratři a sestry, to není jen královská diplomacie, to je lidská zkušenost z našich běžných vztahů. Jistě znáte ten pocit, že od vás někdo očekává něco, co nejste schopni splnit. A podmiňuje tím dobré vztahy mezi vámi, svoji přízeň a lásku. Často se stává, že přátelské vztahy podmiňujeme splněním nějakých svých nevyslovených očekávání. Přirozeně i v tom dnešním příběhu následuje po obdržení ultimáta veliké zděšení izraelského krále. Roztrhl své roucho a řekl: "Jsem snad Bůh, abych rozdával smrt nebo život, že ke mně posílá někoho, abych ho zbavil malomocenství? Jen uvažte a pohleďte, že hledá proti mně záminku!" Díky neporozumění Božimu vedení se tu střetává na jedné straně veliké očekávání a naděje, a na druhé straně neschopnost pomoci, bezmocnost, bezradnost. To není Boží neschopnost a bezradnost. Bůh má řešení připravené. Na vině je lidské nepochopení, to lidské falešné očekávání, ten lidský výklad Boží vůle, totiž odkud, jak a od koho máme očekávat pomoc.

Naštěstí prorok Eliša, muž Boží, uslyšel, že izraelský král roztrhl své roucho, a vzkázal králi: "Proč jsi roztrhl své roucho? Jen ať přijde ke mně. Poznám, že je v Izraeli prorok." Náman tedy přijel se svými koňmi a s vozem a zastavil u vchodu do Elišova domu. Eliša mu po poslovi vzkázal: "Jdi, omyj se sedmkrát v Jordánu a tvé tělo bude opět zdravé. Budeš čist." Tak se to v bibli píše. Dále však čteme, že se Náman velmi rozlítil a odešel. Proč? Uzdravení už měl na dosah ruky. Stačilo poslechnout a byl by zdrav. Jenže opět tu přišlo ke slovu falešné očekávání.

Zase si ten Námán představoval něco jiného, než co měl Bůh pro něj připraveno. Čteme, že řekl: "Hle, říkal jsem si: »Zajisté ke mně vyjde, postaví se a bude vzývat jméno Hospodina, svého Boha, bude mávat rukou směrem k posvátnému místu, a tak mě zbaví malomocenství.« Cožpak nejsou damašské řeky Abána a Parpar lepší než všechny vody izraelské? Cožpak jsem se nemohl omýt v nich, abych byl čist?" Obrátil se a rozhořčeně odcházel. Měl svoji utkvělou představu, jak mu má být pomoheno. A jestliže se prorok nestrefí do této jeho představy o účinné pomoci, pak odejde zklamaný a stále trpící.

Bratři a sestry, také naše očekávání je poznamenáno našimi vlastními představami. Očekáváme od Pána Boha, že vyslyší naše prosby tak, jak si to my představujeme. A když se to nestane, zklamaně od Boha odcházíme. Stejně tak máme nejrůznější očekávání od svých bližních, máme konkrétní představu, jak by měli naplnit naše potřeby, ale oni to stále dělají jinak, než jak bychom si přáli. Máme svá konkrétní očekávání od svého partnera v manželství, od učitele svých dětí, od svého starosty, od svého faráře, od svého doktora. A oni to vždycky udělají trochu jinak, než jak jsme to mysleli my. Budeme z toho zklamaní? Půjdeme jinam? Ten Námán si počíná dost pošetile. Uzdravení má na dosah ruky, stačí se sedmkrát ponořit v Jordánu, ale on trvá na tom, že Eliáša musí k němu vyjít, postavit se, vzývat Hospodina a pak mávat rukou směrem k posvátnému místu. Jak snadno se připravujeme o Boží pomoc trváním na svých představách, na svých zkušenostech, na tom, co mi říká můj rozum, na tom, co je obvyklé a běžné. Bůh ale jedná podle svých představ. On má daleko více možností. Námánovo uzdravení se zablokovalo na představě, že Eliáša musí vyjít k němu a udělat to a to. Eliáša ale Námánovo očekávání vůbec nesplnil. Ani k němu nevyšel. Nevím, proč to Eliáša udělal zrovna tak, a ani se to už nedozvíme. Možná, že Bůh musel Námána ještě víc pokořit. Nejprve mu poslal do cesty malé děvčátko. Pak s ním odmítl jednat na královské úrovni. A nakonec ani ten prorok za ním nevyšel, aby se s ním setkal. Všechno bylo jinak, než, jak by to člověk čekal a chtěl. Ale jen tehdy, když se Námán oprostil od vlastních představ, vlastních nároků a očekávání, když rezignoval na své podmínky pomoci, teprve tehdy zakusil uzdravení. Nakonec tedy uzdraven byl. A zároveň se naučil respektovat Boha v jeho svrchovanosti a moudrosti.

Milí bratři a sestry, ve víře ale i např. v mezilidských vztazích platí, že je třeba se osvobodit od svých nároků a představ o Bohu, o vzorovém křesťanu, o ideálním partnerovi, o způsobu práce a služby Božích služebníků a služebnic. Jen tak se uvolníme k přijetí pomoci, otevřeme se Boží ozdravné moci, otevřeme se přátelskému vztahu a zakusíme svobodu lásky a naděje. Lásky, která si neklade podmínky a naděje, která se může splnit nezávisle na našich očekáváních a představách. Kéž bychom tuto svobodu našli a otevřeli se radosti a pokoji, který z ní plyne.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, děkujeme ti, že ty nám pomáháš, i když to nevidíme, protože chceme vidět jen něco, a tvé skutečné zázraky nám unikají. Prosíme, otevři nejen naše oči, aby prohlédly ale osvobod' i naše srdce ze sevření a úzkosti a zbav nás strachu, že nedopadne všechno tak, jak bychom si přáli. Dej, at' máme jistotu víry, že vše jednou dopadne tak, jak si přeješ ty. Am.*

Přímluvná modlitba: *Hospodine, náš Pane, my vzýváme tvé jméno a věrně přicházíme do shromáždění tvého lidu, ale jak snadno propadáme samospravedlnosti a povyšování, které druhé odpuzuje! Dokonce i tobě, svatému a svrchovanému Bohu, předepisujeme, co máš dělat a jak máš lidi hodnotit. Pokoř si nás, abychom uznali, že tvé soudy jsou spravedlivé a že naše měřítká jsou tvým soudem a milostí vyražena. Nyní se přimlouváme: dej našim sborům, aby v nich všichni hledající nacházeli srdce pokorná, plná milosrdenství. Modlíme se za všechny křesťany, kteří bez uznání a odměny tiše slouží tvému království a kteří v lásce přijímají lidi nevěřící, za něž Kristus zemřel. Dej, at' si zachováme vztah plný lásky a naděje pro ty, s nimiž jsme se rozešli, od nichž už nic neočekáváme a o kterých jsme v stálém pokušení myslet, že jsou horší než my. Modlíme se za církev, když se povyšuje nad svět a překáží tak misii. Dej jí poznat, že jen tam, kde se spolehne na tvou milost, se otvírají dveře tvého království mnohým. Modlíme se za všechny, kdo se trápí mdlobou církve a rozdělením křesťanstva i kdo těžce nesou odpovědnost za spravedlnost a mír ve světě. Dej, aby tvá církev byla útočištěm všem, kdo jsou v soužení. Amen.*